לצלוח בשלב מוקדם מדי. ברן, מצידו, עמל להוכיח כי המשימה ניתנה עליו לפתע — מה שכנראה אמור לשמש סיבה להיעדר שליטה מספקת מצידו ולהתפוררות כוחותיו. עוד נשוב לעניינים נכבדים אלה, בהקשר ניתוח הפקודות לאוגדת שרון ומהלכיה באותו יום, וכן במיסגרת בחינת מכניזם התיכנון וניהול־הלחימה שראינו בדרום.

אבל כאן חשובה לנו רק העובדה, שכל השינויים המשמעותיים אשר נגרמו במשימותיו הספציפיות, היו ידועים לכרן עוד קודם שהחל פועל לפיהם; וכן שכשום פנים לא היה בשינויים הללו לגרום, מכרחית, את שגיאותיו.

דיווחים כוזבים

שיטת **ההתקדמות** הקונקרטית שקבע ברן לכוחותיו הושפעה לא רק ממשימותיו, כפי שהבינן, אלא גם מהיערכותו המוקדמת שלו, ומאי־הבהירות בנוגע למיקום האוייב, לעוצמתו ולכוונותיו. מפני אי־בהירות משימתו, אשר שינוייה התכופים והרבים רק טישטשו יותר, היה ברן רשאי וגם חייב לפרשה ולהגדירה, במונחים של יעדים, צירי־התקדמות וזמנים קונקרטיים, הן לעצמו והן למפקדי המישנה שלו.

ככל שניתן להבין ממה שפורסם בשמו, ומציטוטי שיחות־רדיו שלו ועימו, נראה שברן סבר כי תנועתו הרא־שונית מייועדת בעיקר לפרוס את כוחותיו לאורך „קו הגבעות" (כלומר, כביש החת"ם), וכי במהלכה עליו להימנע מכל מגע ממשי עם המערכים המצריים רוויי־הנ"ט שלאורך התעלה; ורק אחר־כך להנחית, מקו זה, את ההתקפה ה־ממשית של ארמיה 2, בשיתוף זה או אחר עם אוגדת שרון. בנסיבות ההן היתה פרשנות כזו לגיטימית, הגיונית וגם יש בה להסביר את מהלכי ברן עד להתקפה הראשונה כלפי חיזיון (או הפירדאן).

כך או כך, החליט ברן להשאיר את חטיבת אריה כ־„עתודה" מאחור, על כביש־הרוחב, ועם שתי החטיבות האחרות לנוע לאורך כביש החת"ם (חיזיון), ממיזחו וגם ממערבו. אבל נתקה נשאר מאחור, להשגיח על פיתחת קנטרה, וגבי נע לבדו, התקדם מריאקציה אל חיזיון, שם פנה דרומה, סטה מעט מערבה (לכיוון התעלה) ו־המשיך במקביל לתעלה, כאשר גדוד אמיר מתקדם, ככל שביכולתי לשחזר, על ציר אבנית ואף מעט מערבה ממנו; וגדוד עדיני, על חיזיון.

הטנקים הראשונים של גבי הגיעו בסביבות 09.00 ל־הברגה (שהוא שם־קוד לשטח שולט וגם שם תעוז שנמצא בו). אותה שעה נמצא במקום אריק שרון עם החמ"ק שלו, ולידו גדוד או שניים, מחטיבת חיים של אוגדתו.

ברוח ההוראה הברורה להתחמק מטווח הסאגרים, לא סטה אמיר מערבה לחפש את המצרים, שנערכו בעומק 1־3 קילומטרים בלבד מקו־המים, ולכן מובן שלא נתקל בהם לאורך ציר התקדמותו. עד אותה שעה נמצא עדיין נתקה בגיזרתו הקודמת, ולחם שם מול קנטרה בהצלחה.

בטנקים מחטיבת טי־62 וכן ביחידות חי"ר ובצייד־טנקים.

בשיב זה של פולמוס גונן—כרן מעלות נירפותיהם טענות זחות, אך ניגודיות. כל אחד משניהם אומר, וגם מוכיח, כי רעהו תיאר את המצב בצבעים ורודים מדי, ובכך הטעהו.

ברן, שהיה משוכנע כי הוא מתקדם בציר הנכון, דיווח שאין מולו כל התנגדות ושכל שפיר, כמתוכנן. נתקה, מצידו, תיאר בשפה ציורית מעט את הצלחותיו מול קנטרה, וכנראה נקל היה לשומעיו להתרשם, שהוא מעלה באש עדרי־טנקים וגם „רומס ודורס" חי"ר מצרי.

במיפקדת־הפיקוד ייחלו בכיליון־עיניים לשמוע בשורות טובות לאחר שני ימי השחור, ואולי משום כך מיהרו מדי לקפוץ על הדיווחים הללו, בלא שטרחו לבדוק, במלוא הדקדקנות הראויה, הנדרשת והאפשרית, מה באמת אירע.

כין אם עך סמך הדיווחים מאוגדת כרן לבדם, וכין אם גם עך סמך הערכות־מצב ודי־ווחי־מודיעין נוספים, עובדה היא שבכר בסבי־בות 09.30 הגיע פיקוד־הדרום למסקנות אופ־טימיות ביותר באשר למצב העניינים בחזית. כרן קיבל מן הפיקוד, שהמצרים „מתמוטטים".

במצב־רוח אופטימי זה, הורה לו הפיקוד — או אישר את בקשתו, או תוכניתו (וזה היינו־הך) — „לגשת" אל קו המים באיזור חיזיון ושחף, כדי לחלץ את אנשי המעוז ו/או לצלוח שם את התעלה, על־גבי גשר מצרי.

תוצאה חמורה בהרבה של הערכת־מצב פיקודית סופר־אופטימית זו, היתה מתן ההוראה לשרון, שישלוח את חטיבותיו וירוץ דרומה, לחסל את ארמיה 3.

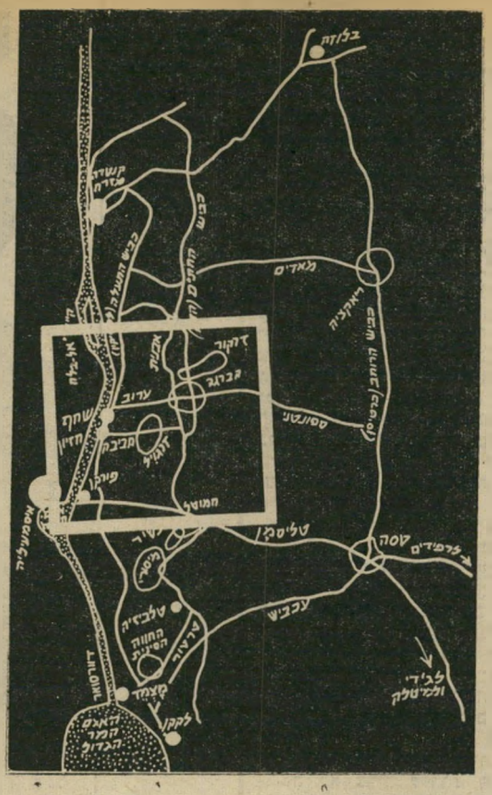

גיזרת הלחימה

של אוגדת ברן ביום ח'־8 באוק־טובר, עם שמות הקוד המוזכרים בכתבה והדרכים העיקריות. למעלה — המפה הכללית; למטה — קטע ממנה. (1) כאן עמד ברן עם החפ"ק שלו, במשך כל הקרב. (2) ממקום זה צפה אריק שרון על ההתקפה הראשונה של ברן, וכאן עמד הגדוד שאותו ביקש ברן, ושרון סירב לתת אותו. ה ה ת ק פ ה ה ר א ש ו נ ה: (3) עדיני מנהל, משך יותר משעה, קרב־אש, מטווח רחוק, עם המיצרים שב„חזיון". (4) לאחר פקודת ההסתערות, מסתער עדיני עד כאן. שלושת הטנקים הקדמיים שלו הגיעו עד סמוך לקו־המים — ונשארו שם. (5) גדוד אמיר נע מצפון לעדיני, אבל איננו מש־תתף בהתקפה, ומייד אחרי הקרב נסוג ומתארגן על „ספונטני". ה ת ק פ ה ש נ י י ה: (6) אסף יגורי, עם אל"מ נתקה, מסתער לבדו ומגיע עד כאן. רק 4 טנקים מגדודו נחלצים. (7) גדודו השני של נתקה מחפה, או מאבטח, אבל איננו משתתף בהסתערות. (8) גדודו של א', אשר סופח לחטיבת גדי מחטיבת אריה, נע בזהירות מדרום, מנהל קרב־אש עם המצרים ב„חיזיון", ואחרי כישלון שתי ההתקפות מצריות, תוך נסיגה עד למר־גלות „הברגה". (9) ו־(10) — שני גדודיו הנותרים של אריה סותמים את הפירצה, הנוצרת אחרי שליפת שרון.

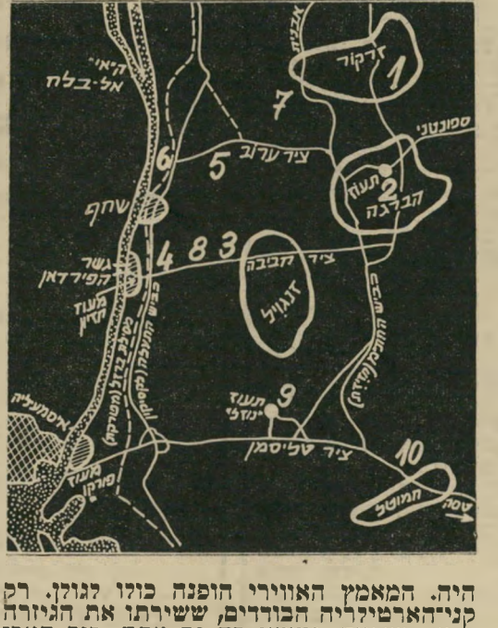

היה. המאמץ האווירי הופנה כולו לגונן. רק קני־הארטילריה הבודדים, ששירתו את הגיזרה בימי השלווה, נמצאו בה גם עתה. רוב האר־טילריה של ברן, וגם של שרון, עדיין נמצא תקוע מאחור ולא חגיע.

עדיני עצר בגדודו כ־3 קילומטרים מקו־המים. במרחק זה עדיין לא יצר מגע פיסי עם המערך המצרי, ולכן ניהל עם פלוגתו הקידמית אש ארוכת־טווח כלפי האוייב שב־חזיון. המצרים הנחיתו על עדיני אש ארטילרית כבדה, מדוייקת ובלתי־מופרעת לחלוטין. עדיני מספר שביקש מן המח"ט לא לקדם את שתי פלוגותיו האחוריות וגם לא להסתער, כי „אנו סתם נשחקים על־ידי הארטילריה ה־מצרית". אבל גבי, המח"ט, הורהו לקדם את שתי הפלוגות; ולאחר שעה של ניהול אש — גם להסתער.

נראה כי שרון התייחס לטנקים אלה, ואולי גם להללו של אמיר, שפעלו בצורה דומה, שעה שאחר־כך דיווח לגונן, כי „הטנקים של ברן לא מתקדמים. הם עומדים תחת אש ארטילרית כבר שעה וחצי..."

בשעה 11.00 לערך פתח עדיני בהתקפתו לכיוון חיזיון, תוך שהטנקים שלו — אשר רק שניים מהם נפגעו עד אז — חוצים קדימה את קו עמדות־האש שלהם ומסתערים מערבה. במערך העמדות של האוייב נתקל עדיני פיסית רק בהגיעו כדי 700 מטרים מן ה„סוללה" (הכוונה, כנראה, לסוללת־הרכבת המפורקת, העוברת שם כ־500 מטרים מקו־המים) — כל־כך היה המערך המצרי עדיין רדוד אז.

אבל בהגיעו לשם ירד עליו הג"ב המצרי בכל עוצמתו. בשעה 11.30 נסוג עדיני. יותר ממחצית הטנקים שנכנסו עימו לקרב, נפ־געו. המג"ד עצמו נפצע קשה, ואת הפיקוד קיבל זעירא, אחד ממפקדי הפלוגות.

אין הפירסומים מלמדים מה בדיוק עשה אז גדוד אמיר (ונראה שעדיין לא השלים התארגנותו מחדש). עם נסיגת עדיני נסוג גם הוא, כאשר אבידותיו, ככל הנראה, קלות. לקראת ערב, ישוב גדוד זה ויישחק כימעט כליל, בשניה, בלחימה על מכשיר.

הגדוד שלא הגיע

עוד **קורם** נסיגתו של עדיני, אבל לאחר שכבר היה ברור לכל הנמצא בשטח שהמצרים „לא־כל־כך תת־מוטטו", ביקש גבי בדחיפות תיגבורת.

ממש מאחוריו, על „הברגה" עמד, כזכור, גדוד מחטיבת חיים של אוגדת שרון. גבי ביקש שיינתן תחת פיקודו, וברן השיג אישור לכך מגונן. אבל מחמת שיבוש בתיקשורת, ואולי בגלל סיבה תמימה פחות, לא נעשה הדבר.

אי־העברת הגדוד שימשה עילה לאחת התלונות המפור־סמות של גונן על שרון, בטענות של אי־מילוי פקודה, וכן שעקב סירובו זה „נכשלה ההתקפה". הגדוד המדובר לא הסתפח אל גבי ולא תקף, כי חטיבתו נמצאה אז בתנועה לאחור, אל מחוץ לגיזרה ולכיוון דרום, להתקפת ארמיה 3 (גונן ביטל את התלונה, לאחר זמן, מרצונו.)

מכל מקום, בעיית ברן לא היתה מחסור בכוחות, אלא ניצולן המושכל, המרוכז והמתואם של יחידותיו. אותו זמן עדיין נמצאה חטיבת אריה, של ברן, מאחור, ומתאים ונכון היה לנצלה מאשר להיזקק לגדוד מאוגדה אחרת. ואכן, גדוד א' של אריה הונע לתיגבור גבי.

בסביבות השעה 10.00 לערך, הורה ברן את חטיבת נתקה להינתק מגיזרת קנטרה ולנוע דרומה, עם שני גדו־דים. השלישי הועבר לקלמן מגן אשר, עם יציאת ברן, נעשה מפקד האיזור החוא. נתקה התקדם בעיקבות גבי, כשגדוד אסף מובילו. באותה עת נע אריה, עם שני גדודיו הנותרים, על ציר טלי־סמן (כביש טסה־איסמעיליה), כדי לתקוף, לפי הוראה, בפורקן ואולי, במצמד; וקודם־לכן, לתפוס את הגיזרה שמול איסמעיליה, שאותה פינתה באותו זמן חטיבת אמנון של שרון, אשר נשלפה גם היא להתקפה על ארמיה 3. בשעה 12.00 חלקיך אריה את אמנון בנוזל, ותוך כמה דקות החל מנהל קרב־אש עם כוחות מצריים.

בשעה 14.00, זמן־מה קודם ההתקפה השנייה על ה־פירדאן, היתה אוגדת ברן ערוכה באופן זה: חפ"ק מפקד האוגדה — על זרקור; באיזור הברגה — שרידי גדוד זעירא (של עדיני הפצוע), בהתארגנות; מאחוריהם, על ציר ספונטני — גדוד אמיר, גם הוא בהתארגנות; גדוד א', שסופח מחטיבת אריה, ערוך קדימה, על ציר חבייבה ומשמש, בשעה זו, הכוח הפעיל היחידי של חטיבת גבי.

הקידמי משני גדודיו של נתקה, גדוד סנטוריונים־מילו־אים בפיקוד סא"ל (מיל.) אסף יגורי — ליד ציר ערוב. הגדוד השני — מעט מצפונו, כנראה בשוליו המערביים של זרקור. אריה, עם שני גדודיו, נמצא משני צידי כביש טלי־סמן, באיזור נוזל־חמוטל — כשהוא נתון כבר — ראשון מיחידות ברן — להתקפות מצריות, שהחלו מדרום. נתקה עלה על הברגה, לפי הוראת ברן, כדי להיסגש עליה עם גבי, לצורך תידרוך ולתיאום התקפה על הפירדאן.

אין בידינו פרטים על מה שנאמר באותה פגישה, אבל פירסומים יודעים לספר כי נתקה וגם יגורי היו בטוחים כי מדובר בהתקפה גדולה, עם הרבה סיוע, שמטרתה לא רק לחגיע לקו המים, אלא לחבור אל כוחות שלנו שנמ־צאים שם ואשר, כמדומה, כבר חצו את התעלה (שניים מטנקי עדיני נדפקו ממש על ה„סי־לה" — סוללת הגבעת, כנראה; וגם זכורה פרשת הריווח המוטעה של „חציית התעלה", בעיקבות קליטה ורישום מוטעים ב„בור" של המטכ"ל, שתיארו את התקפת עדיני כהצ־לחה עצומה).

בשעה 14.30 הונחתה התקפתה השנייה של אוגדת ברן, לאותו יעד (חיזיון ושחף); על אותם צירים (ערוב וחבייבה); באותו כיוון; שוב ללא כל סיוע; שוב ללא כל תיאום; שוב ללא כל מאמץ שהוא, ולוא האלמנ־טרי ביותר, לבצע איזשהו תכסיס טאקטי, להוזדק למשהו שאיננו רק הסתערות־מצח קדימה.

מבחינת עצם ריכוז הכוחות להתקפה, נראה שעשה ברן את המירב: נתקה תקף עם שני הגדודים שבידו (השלישי נשאר עדיין אצל קלמן); גבי הפעיל את גדוד א' שקיבל מחטיבת אריה; הגדוד האחד בחטיבתו שהיה כשיר אז (גדוד אמיר נשאר על ספונטני, כנראה להשלמת הת־ארגנותו; גדוד זעירא, שנשחק כליל, טרם שב והתארגן מחדש; ושני הגדודים הכשירים הנו־תרים של האוגדה, אלה שאצל אריה, החזיקו את הגיזרה החיונית מדרום, אשר חפכה חור פרוץ ו־

(המשך בעמוד 35)